

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem udom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrť leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobe se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se oglasno enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Novi „kmečki prijatelji“.

(Dalje.)

Sedanji položaj kmečkega stanu.

Socijalni demokrati trdē: »Svoboda se kmetu ni dala zategadelj, ker so uvideli krivico, ampak radi lažjega izkoriščevanja; nevesčega vrgli so v boj z mogočnimi protivniki, velikim posestvom in velikim kapitalom. Nekdaj, ko kmet ni bil prost, imel je svoj kruh, dandanes pa mora gledati, kje bode svoje pridelke najdražje prodal, da plača obresti in davke . . . Na sejem, kjer prodaja kmet svoje pridelke, pripelje tudi veliki posestnik svoje, katere pa lahko mnogom ceneje razpeča, kakor kmet, ker jih je ceneje pridelal; velikoposestniki si kupijo stroje, ter so se na visokih šolah izučili kmetijstva.«

Krščanskim političnim strankam so liberalci vedno očitali, da so v starih časih kmete odirale, silile jih k roboti, ter jemale od njih desetino; z veseljem danes vidimo, da morajo najhujši nasprotniki priznati, da se je kmetom vendar nekđaj boljše godilo, kakor dandanes. Tako daleč ima socijalni demokrat prav, ali da bi bili kmeta leta 1848. oprostili z namenom izkoriščevati ga, tega našim liberalcem ne bodemo očitali. Liberalcem in prostizidarjem je bilo tedaj za kmečki blagor toliko, kakor nam za predlanski sneg, oproščevanje je imelo ves drug namen. Prostizidarji so hoteli razdreti stare krščanske zadruga v mestih, ker so bile ob enem krščanske, oni so oprostili kmeta misleči, da ga po tej poti najlažje pridobijo za-se proti veri. Posledice, katere omenja socijalni demokrat, so resnične, a krščanske stranke opozarjajo na te posledice že več kakor trideset let, ter skušajo kmete združevati proti prostizidarjem, in socijalni demokrat je kot prerok prišel nekoliko prepozno.

Pravega uzroka kmečkega propada pa socijalni demokrati ne poznajo. Evo, kaj trdē! Kmečki pridelki nimajo cene, ker veliki posestniki ceneje pridelavajo! Kaj takega v javnem spisu trditi, je nekako predrzno, ali recimo rajši neumno. Veliki posestnik ne pridelava nič ceneje, kakor kmet. Res ima on stroje, boljše seme, boljše živino, a zato mora imeti uradnike in sam poslov ne mora nadzorovati; kmet pa dela sam in kar je sam storil, je najboljše storjeno; kar veliki posestnik pri nas s stroji prihrani, to da uradnikom in lenobnim poslom. S stroji pa nadalje kmetom dosti pomagano ni. Ako se po letu vse s strojem zmlati, pa po zimi dela ni za posle; kmet si tako pri poslih res nekoliko prihrani, pomagano pa mu vendar ni, kajti če posel dosti dela nima, mora zopet kmet reveža vzdržavati. Tako je torej neresnično, da bi pri nas veliki posestniki kot gospodarji bili nasprotniki kmetom. Le v tem slučaju so veleposestniki kmetu nevarni, če so kapitalisti, če imajo

toliko suhega denarja, da nakupujejo kmečka posestva ter ondi nasjajo gozd, kjer je nekđaj na svojem domu bivala kmečka družina. Kmečke bede navadno ni veliko posestvo krivo, marveč velike obresti prinašajoči denar, proti kateremu do zdaj žalibog nimamo nobene postave, ki bi kmeta branila.

Drugo je pa resnica, namreč, da v Ameriki, Avstraliji in Rusiji žito veliko boljši kup pridelavajo, kakor pri nas. Zato naši pridelki nimajo cene, ker dobivamo moko iz najodjaljenejših krajev sveta, ker dobivamo vino z Laškega itd. Proti tem zunanjim deželam se moramo braniti s colnino, ravno proti colnini so pa socijalni demokrati vedno bili, češ, ona podražuje mestnim delavcem vsakdanji kruh. Tako se socijalni demokrati povsod upirajo proti colnini na kmečke pridelke; čudno je potem, da se upajo trditi, veliki posestniki so krivi, da kmet nič ne zasluži več. Se vé, da mora imeti colnina svojo mero, ona mora biti modro uravnana, sicer bi umetno izvišavala ceno kmečkih domov, ti bi se vsled tega višje zadolžili, in korist od colnine bi zopet le bogatini imeli, katerim kmet obresti plačuje. Colnina je neobhodno potrebna in oprekanje, da se s tem delavcem in ubogim ljudem kruh podražuje, je popolnoma ničeven! Denar, ki ga izdamo za ameriansko moko, pojde v Ameriko, in ne bodemo ga več videli; če se pa našim kmetom moka ali vino nekoliko dražje plača, vsaj tako, da on še živeti more, potem bo kmet denar, katerega je danes od meščanov sprejel, jutri nesel tja nazaj; mestni delavec bo kruh dražje plačal, a zato več zaslužil, in denar bo ostal v deželi. Brez colnine bo imel delavec res cenejši kruh, dokler imajo kmetje še nekaj starega premoženja, potem pa kruha prav ne bo več imel, ker za najcenejši kruh denarja več ne bo. Ravno v tem oziru kmetje z delavci ne morete držati, ako vam je drag vaš dom. Vprašanje, na katere se naj država v prvi vrsti ozira; na kmeta, ali na delavca je silne važnosti. Kakor hitro bodo enkrat rekli, samo na delavce se bodemo ozirali, colnino na poljske pridelke bodemo odpravili, kakor socijalni demokrati hočejo, potem bo ubogi kmet popolnoma zgubljen, ter mu ne bo zaostajalo nič, kakor iti za svojim zgubljenim premoženjem v dalnjo Ameriko.

Naša velika posestva kmetom niso toliko nevarna, kakor veliki suhi denar, veliki kapital.

Kaj pa je veliki kapital? Ali je tisoč goldinarjev veliki kapital? Marsikateri bralec si bode morebiti mislil: Da za me bi bilo tisoč goldinarjev velik kapital, ko bi jih le imel, kako lahko bi si z njimi pomagal! Prijatelj, da bi imel kdo 10.000 gld., to še ni veliki kapital, da bi jih imel 50 tisoč tudi še ne. Na vsem svetu je 27 tisoč milijonov gld. suhega denarja! Te svote je skoraj polovica v rokah nekaterih bogatinov. Rotsildova družina ima sama neki dva tisoč milijonov premoženja! Da-si

bralec ložje predstavi tisoč milijonov, povemo mu, da ko bi po robu postavil cekin za cekinom, bi s tisoč milijoni, če bi jih začel v Mariboru postavljati, prišel še osem ur daleč čez Ljubljano ven! Trinajst tisoč milijonov denarja je pa v rokah nekaterih bogatinov. Tem bogatinom smo postali vsled liberalnega gospodarstva dolžniki. Avstrija sama jim dolžuje čez štiri tisoč milijonov goldinarjev; za te bogatine delajo narodi kakor hlapci, da jim morejo vsako leto plačati obresti, vse eno, ali je zemlja kaj obrodila, ali nič. Avstrija sama plačuje od državnega dolga več kakor 160 milijonov na leto obresti, ves zemljiški davek pa znaša le 37 milijonov. S tem obilnim denarjem so si nakupili bogatini skoraj vse največje časnike, ki so potem evangelj naših uradnikov in gospodov. Tako je prišlo, da imamo postave za denar, a za kmeta jih nimamo. Le eden izgled: Kmet je imel posestvo vredno štiri tisoč goldinarjev; zadolžil se je do dva tisoč in ker obresti ni mogel več plačati, prodali so mu dom za dva tisoč, ker sosedi niso imeli denarja, da bi bili licitirali. Tako je postava skrbela, da upnik zopet dobi svoj denar, ali zato ni skrbela, da bi kmet doma ne izgubil. Suhi denar dandanes vedno obrodi, on je kokoš, ki vedno vali; mrtva je sicer ta zlata ali papirnata kokoš, a prebrisani ljudje so ji vedeli udahniti neko protinatorno življenje; vedeli so skovati postave, vsled katerih denar dobiva, kar je drugega človeka delo zadužilo. Nekdaj so kmetje delali roboto gospodi, zdaj pa bogatinom, in sedanje naše suženjstvo je veliko žalostnejše, kakor kedaj poprej. Krščanska pravica tirja, da vrnemo bližnjemu, kar je nam dal; da bi mu dali dvojno ali trojno, to več prav ni, to se pravi, tam ni prav, kjer posojevalec sam prav nič ni sodeloval in kjer posojilo v nobeni nevarnosti ni bilo. Kdor v takem slučaju obresti jemlje, ta prodaja bližnjemu čas, čas pa naš ni, marveč božji. Če komu hišo posodim v rabo, ostane hiša moja in od svojega jaz lahko dobička iščem, če pa komu denarja dom, tedaj denar ni več moj, in od tega, kar moje ni, tudi dohodkov tirjati ne smem. To so krščanska načela; nekateri jim nasprotujejo, drugi jih zagovarjajo. Liberalni čas jih je zapustil ter zabredel v nesreče; skusimo se jih zopet poprijeti, ter kolikor mogoče, se ravnati po njih in gotovo bode bodočnost za kmeta boljša! (Dalje prih.)

Cerkvene zadeve.

Sv. misijon pri Sv. Bolfenku v Slov. gor.

Za tukajšnjega plodonosnega pastirovanja prebлага g. župnika Jožeta Sinka smo doživeli pri Sv. Bolfenku že marsikaj veselega in koristnega. Posebno duhovno veselje pa so nam oskrbeli letos. Prvi teden po binkostih je prišel semkaj znani slikar g. Franc Gornik, ki nam je našo itak že lepo cerkev še bolj okrasil s podobami sv. Družine. Tako do cela preslikana hiša božja je pa dobila še drugi kinč, to je po našem vrlem podobarju Cerku izdelan kip sv. Družine za stranski oltar — menda prvi v škofiji; k temu pa še tri nove svetilnice za večno luč. — Malo in veliko je bilo nad vse veselo tako krasne cerkve. To naše veselje pa je priklopelo do vrhunca ob priliki blagoslovljenja novih podob, kar se je zgodilo na dan male gospojnice.

Gospod župnik so si menda mislili, da bi ne bilo dobro, če bi srca njih ovčie ne bila ednako ozaljšana, kakor je cerkev; zatorej so nam oskrbeli trajen spomin na blagoslovljenje — sv. misijon. Že v soboto, dne 7. septembra so prišli č. g. misijonarji: Macur, Kitak in Klančnik iz Celja, ki so se koj istega popoldne lotili

trudapolnega delovanja s tem, da so imeli govor za šolarje, koje so potem spovedali in drugi dan slovesno obhajali. Pa tudi za odrasle je bila še isti dan pridiga.

Med molitvijo sv. rožnega venca, med petjem in streljanjem so se prenesle dne 8. sept. po ranej službi božje podobe sv. Družine iz kapelice v Bišu v veličastnej procesiji, koje so vodili velč. g. dekan Jurčič, spremljani od gg. misijonarjev, sosednih gg. župnikov J. Tomaniča ter J. Pajtlerja v farno cerkev, kjer so g. dekan podobe s slikami vred blagoslovili. Hvala stoterna vsem, ki so k tej lepej slavnosti kaj pripomogli!

Gledé na sv. misijon mora vsakdo priznati, da so gg. misijonarji bili neutrudljivi na priznici in v spovednicah. Verno ljudstvo je pa to tudi priznalo s tem, da se je ves čas izgledno obnašalo, da je v zelo velikem številu poslušalo trikrat na dan svete govore g. pridigarjev ter da je rado zahajalo k spovednicam. Ni ga menda farana, ki bi ne prejel v tem sv. času sv. zakramentov, pa tudi mnogi sosedni farani so to lahko storili. Vseh obhajancev je bilo namreč čez 1600, med tem, ko jih ima domača župnija komaj 700. Sklepni govor so imeli v nedeljo, dne 15. sept. popoldne gosp. Macur, proti koncu proseči blagoslova božjega za sv. očeta papeža, za svetlega cesarja, mil. knezoškofa, domačega župnika, župane, učitelja in vse farane. V svete misli zatopljeni smo sprejeli papežev blagoslov in potem zapeli zahvalno pesem.

Ko so gospodje še v ponedeljek opravili molitve za rajne, so se od nas poslovili. — Hvala tisočerna gorečim oznanjevalcem svetih nauk Kristusovih, hvala srčna č. g. spovedniku Meznariču, hvala brezkončna blagemu g. župniku za neizmerno veselje, katero so nam pripravili! Dal Bog vsemogočni, naj obrodi njih trud obilen sad, dal Bog, naj še pasejo leta in leta to svojo čredo, ki jim naj bo vedno srčno udana!

Hvaležni župljani.

Gospodarske stvari.

Čuvaj gorice.

(Konec.)

4. Varuh črez gorice je pa četrtič še občinski čuvaj goriški. Po novi uredbi imajo občine velike oblasti ali pravice. One imajo delati red med razdraženimi občani, morajo skrbeti za varstvo domačinov. Odborniki občine smejo po § 28. določiti osebe, ki morajo čuvati polje, njive, travnike, gošče, pa tudi gorice. Te pravice bi se vsi župani naj poslužili, in ondi, kjer čurček prepeva ali so vinogradi, naj bi nastavili občinske čuvaje goric. To se pravi: ako bi posamezniki ne hoteli plačati, naj bi se čuvaji od občinskih naklad zdržavali.

Kjer so posestniki že modri, je povsod že čuvaj goric, ki ga posamezni vinogradničarji plačujejo, obč. župan pa izbere, ali potrdi. Tako je okoli mest in trgov; ali vendar še premalo. Oddaljene gorice pa so prepuščene samopašni želji ponočnjakov in gladovnih popotnikov. Mnogokrat smo že namreč videli za potom zavržene ozobke, cele grozde negodne ležati ali druge reči in nemarnosti, ki prosijo za čuvaja goric. Gotovo bo pač vsak vinogradničar rad dal 30—50 novčičev, samo da take potrate ne vidi. Posebno hudo je na granici, kjer so gorice rodne in ponoči v nevarnosti; župani pa svojih občanov ne branijo. Oj strah je dober za male in velike ljudi! Ako dete misli, da ga morda čuvaj gleda, in bo prišel po-nj, ako popotnik vidi že samo znamenje čuvaja; pusti rumeni grozd pri miru, gre mimo, pa si misli: Ne smem!